

SVIJANY

PÁREK

LÍZÁTKO

SPLA

V!

AMUNDSEN

VINCENTKA

SPLAV! - Sobotecký Pravidelný Lehce Avantgardní Věstník
Redakce: Lucie Frantíková, Jakub Freywald, Markéta Hájková, Antonín Handl, Silvie Mitlenerová, Jan Prokopius, Vít Prokopius, Tereza Šmejkalová, Kateřina Špičáková, Tomáš Tkáč, Eva Ullrichová, Jan Vaněk jr.

Vychází v Sobotce během 57. ročníku festivalu Šramkova Sobotka, od 30. 6. do 7. 7. 2013. Cena 15 Kč.

Vydává občanské sdružení SPLAV!, U Studánky 5, 170 00 Praha 7, IČ 26674122.

MK ČR E 15812

splav.redakce@gmail.com

SOBOTECKÝ PRAVIDELNÝ LEHCE AVANTGARDNÍ VĚSTNÍK
ČÍSLO 5 / 4. 7. 2013 / ROČNÍK 15

Program

9.00 sál spořitelny

Od Filogéla k Chucku Norrisovi.

Anekdoty a vtipy pohledem moderní folkloristiky

přednáší PhDr. Petr Janeček, Ph.D.

vstup zdarma

11.00 sál spořitelny

Jedna paní povídala

představení nakladatelství Plot

autorské čtení Petra Janečka

vstup zdarma

12.00–16.00 dům s pečovatelskou službou

Ještě zní

nepřetržité přehrávání rozhlasové hry

vstup zdarma

13.00 sobotecký hřbitov

Sobotecký hřbitov

představení publikace a vlastivědná vycházka
s Karolem Bílkem

vstup zdarma

16.00 dům s pečovatelskou službou

Ještě zní

beseda k rozhlasové hře – pořad Trilogy B

po skončení bude přehrávání ještě hodinu pokračovat

vstup zdarma

16.00 Šolcův statek

Hudebně poetické duo

přednáší Václav Fikrle, kytara Jan Paulík

vstup zdarma

17.00 zahrada Šrámkova domu

Nícení

autorské čtení Ivany Myškové

vstup zdarma

19.30 městské divadlo

Koncert Textové dílny

pod vedením Slávka Janouška

vstupné 50,-

22.00 zahrada Šrámkova domu

Polski film

promítání filmu

vstupné 50,-

Festivalový jídelníček

Pizzerie v Maštali ✗ 11.00–13.00 ✗ 17.30–19.00 ✗ 80,-

Oběd:

Hovězí vývar s nudlemi

1. Svíčková na smetaně, houskový knedlík, brusinkový terč

2. Pečené kuřecí paličky, vařený brambor, zelný salát

Večeře:

Zeleninová polévka

1. Smažený květák, vařený brambor, tatarská omáčka

2. Asijská směs s houbami, rýže

Společnost mrtvých básníků

Vzhledem k velké úmrtnosti českých literátů od poslední Šrámkovy Sobotky Císařovo nové divadlo včera večer připomnělo hned tři autory: Zdeňka Rotrekla, Květu Legátovou a Filipa Topola. Tak za rok zase na shledanou! ✗

Přiznání ze Sobotky

Mezi těmi intelektuály se mým nejoblíbenějším slovem stala „píča“.

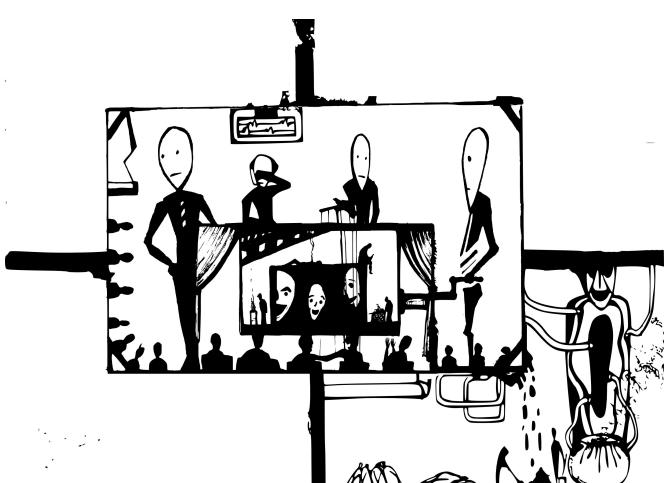
Vykoupil jsem v Sobotce všechny láhve Vincentky, abych námichl tu pseudointelektuálskou verbež, co se tady sjela.

Nemůžu se rozhodnout, jestli je více sexy David, nebo Lukáš z okýnka na zahradě :(

Tipla bych si, že včerejší přiznání o sex-appealu bratří Prokopiů napsal jeden z nich.

Svá přiznání můžete odeslat na této adresě:

www.sramkovasobotka.cz/priznani

Bojím se, že budu stroječek

Recenze ✕ Silvie Mitlenerová

Na zadní straně obálky můžeme autorce pohlédnout do zasněných očí. Na přední straně dívčí postava v růžových šatech přepadává po hlavě za postel – je to Ivana Myšková, nebo není? Troufalí návštěvníci dnešního čtení v 17.00 na zahradě Šrámkova domu dostanou příležitost zeptat se osobně. Tento článek se zaměří jen na červeně potištěný soubor stránek mezi těmi dvěma fotografiemi.

Ivanku znám jako ženu mnoha podob. Ustavičně rozesmátá dlouhovlasá víla, rozhlasová redaktorka, příležitostná dramatička či recitátorka, recenzentka. Proto mě neudivuje, že těch sto šedesát stránek vznikalo pět let. Úplně vidím, jak se autorka po nocích, časně ráno, o dovolených, na půlhodinky utruhuje k rozepsanému textu, jak zaznamenává postřehy, skládá celou knihu z malých dílků. Finální podoba díla tomu odpovídá, jde o koláž krátkých dopisů, deníkových záznamů, vzpomínek na dětství.

Autorka se v knize skrývá za jméno Hermína, podepisuje se tak odesíatelka dopisů adresovaných kamarádce Elvíře a kamarádovi Jakubovi. Epistolární román nepotkáváme dnes často. Ve spojení s jazykem, bohatým, knižním a lyrickým, dávají dopisy vzpomenout na tradici Clarissy a mladého Werthera, na 18. století, zlatý věk románu v dopisech. Autorce se tím dobrě daří budovat intimní vztah se čtenářem. Když necháte někoho nahlédnout do své korespondence a do deníku, poďlete se s ním o problematické momenty ve vztahu s rodiči, snadno a rychle si k vám vytvoří důvěrné pouto.

Na stylu psaní Ivany Myškové se pozná jak studium literární akademie, tak dlouhá léta práce s jazykem a mluveným slovem. Disponuje úctyhodně obsáhlým slovníkem, který jí dovoluje pouštět se do košatých, přítom pregnantních popisů; v několika pasážích dociluje efektu, který znám například z próz Marka Šindelky. Popis dívky, která si ve vlaku neobratně loupe pomeranč, způsobuje pocit trapnosti až fyzický, jako bychom náhle sami cintali po stránkách knížky sladkou šťávou a pokoušeli se aspoň některé skvrny provizorně odstranit nečistým kapesníkem. V časech, kdy naše představivost leniví pod náporem vizuálních dojmů, je schopnost psát takto působivé scény vzácná a cenná. Okuste sami:

Objevilo se to zase. To chvění. Když se líbíte. A když to neomylně víte. Vždycky ve mně něco o vroubek přeskočí a já narovnám hlavu a s rozkoší se propnu v zádech, kterými prochází struna, vždycky tam je, ale já ji teprve teď cítím. Jak vibruje a čerí celé tělo. Jak bývalo nepatrné a jak se rozrostlo! A prorostlo, obrostlo nejakou čistou bělostnou plísni, plísni s vlásenkovitými chloupky, jejichž nepatrný pohyb rozšímrá kůži, ze které rostou. To dělá ještěnost. Jak člověk rozkvete! Když se líbí. Paklze se předtím skrýval a plížil podél zdí (šálu obmotaný jako mumie), teď vchází do prostoru a prochází středem a chce být pozorován tak bedlivě a zatra, jak jen to půjde. Chce zvláštním otvírákem pozotvírat mhouřené a přívírané oči, chce projít bezostyšně bez jediné suché nitky, provlhčen až na kost. Chce se vykoupat, důkladně a celý. Tak jako kočky za letních nocí vychází houfně ze zahrady, aby se slastně poválely na vyhřátých asfaltkách, tak někdy vcházíme mezi muže, vstřícná každým chloupkem s nestoudnou chutí se válet. (str. 80–81)

Chce se někomu číst sto šedesát stránek neuspořádaných útržků?

Ano. Protože mezi rádky se dá vystopovat promyšlená fabule. Hermíniny krátké i delší dopisy sledují příběh, také vzpomínky na dětství – kruté svou mrazivou přesností, tyhle situace známe všichni – konstituují dějovou linii. Vynálezavá forma *Nícení* roznečuje čtenářovu představivost: vyzní to do ztracená, nebo se autorce zadaří uzavřít kruh? Nebudu brát ohled na čtenáře a napíšu, že fíkus nakonec uříznou. A je to Hermína, kdo vede řez. Konec s předobrazy, konec s dětskými strachy, konec s nerozhodností, konec s rozevláštěním toho druhu, který nebabí, ale obtěžuje. Vytáhnout hlavu zpoza postele a hrdě se rozhlédnout po světě. ✕

Ivana Myšková: *Nícení*. Fra, Praha 2012

Moje (s)(p)lav(!)ná cesta

Úvodník ✕ Káťa Špičáková

Dobré ráno, milí čtenáři, a dobrou chuť, pokud právě snídáte. Dovolte mi, abych vám vyprávěla humorou historku o své cestě do *Splavu*.

Zhruba v půlce března jsem si s hrůzou uvědomila, že mi hrozí nenapsat o prázdninách ani příslovečnou čárku, pokud se nevečpu do nějaké redakce či si nezaložím blogísek. Nulla dies sine linea. Tu se mi vybavila vzpomínka na rozzářené známé, kteří mi vyprávěli o nějakém báječném festivalu literatury, recitátorství a gramatiky. (Byli to takoví slušnáci, no.)

Věděla jsem, že leckterý festival má svůj věstník nebo aspoň webovou stránku, kde se čtenáři ráno hledají na fotkách a souhlasně přikyvují, zjistí-li, že předchozího dne navštívili opravdu nejlepší program z nabídky. Pročetla jsem si tedy několik ročníků *Splavu* a s úžasem vydechla: ano, to je časopis intelektuálů, kteří rozumějí tomu, co recenzují! (Ne jako my v Brně.)

Aktualizovala jsem tedy své curriculum vitae i šablony motivacního dopisu a s chvěním jsem je odeslala na e-mailovou adresu *Splavu*.

A nestalo se nic.

Asi dva měsíce.

Spíš tři.

A pak mi zničehonic někdy k večeru zavolal Lukáš Novosad, že mu konečně ta banda všivoňů předala můj e-mail a ať přijedu, bude legrace. Dala jsem mu košem, protože jsem už dávno napsala do spousty jiných redakcí a domluvila se s jednou, kde se budu zbytek léta opalovat u obrazovky počítače. Lukáš se smutně rozloučil. Ještě ten večer jsem si to ale rozmyslela, počkala přesně dvacet čtyři hodin, ať vidí, jaké to je, a poté mu napsala, že přijedu.

To jsem ještě, po zkušenostech z brněnského festivalu, předpokládala, že půjde když ne o stáž, tedy alespoň o brigádu. Lukáš mě ubezpečil, že za dílnu nemusím platit, a přidal několik košilatých historek o, jak jsme zjistili, společných známých. Teprve předevčírem mi ostatní redaktoři prozradili, že „se ještě nestalo, aby nám někdo poslal motivacní dopis, haha“.

Příští rok se ozvu, jako každý normální člověk, Lukášovi přes Facebook. ✕

Ze života loutek

To jsem ještě já, hehe. Ty Vary jsem vodložil, protože jsem tu našel fakt super kámoše. Žákali jsme na zahradě, zakalili jsme v sokolovně, páry, muzika, bordel, poplivaná podlaha, prostě jízda. Von tam teda někdo chrněl, ale na to sral pes, víte co. Za ty jejich kecy jsme jim tam udělali ještě jednu páru ráno, ať viděj, jak se dělá pořádný divadlo, jsme přece umělci, neasi. A pak jsme vodtamtud ještě votočili zrcadlo, hehe.

Čísti sanskrť

Recenze ✕ Silvie Mitlenerová

Včerejšek byl bohatý na změny v programu. Místo první přednášky se diskutovalo o Buffy, přemožitelce upírů, místo autorského čtení z *Bubely* vystoupil Vojtěch Diatka s prezentací o České lingvistické olympiadě. Přišlo jen velmi málo hostů, a to i z řad středoškolských učitelů, na které přednáška cílila především. Těm, kteří chyběli, snad poslouží aspoň toto krátké shrnutí.

Česká lingvistická olympiáda je odnož mezinárodní soutěže a neprofiluje se jako konkurence Olympiády v českém jazyce. Diatka zdůraznil, že organizační tým oslovuje stejnou měrou učitele češtiny i matematiky: celá soutěž prověruje především kombinatoricko-analytické myšlení. Na rozdíl od OČJ, která staví na příkladech z naší mateřtiny, vybírá lingvistická olympiáda do zadání jazyky co nejvzdálenější. Přednášející nám na vzorové úloze ukázal, co se od soutěžících očekává: pomocí sady vět v neznámém jazyce (například v sanskrtu) a jejich překladů rekonstruovat význam jednotlivých slov, přítomnost afixů, pravidla pro slovosled a podobně. Není divu, že se na vytváření i financování soutěže podílí kromě Filozofické fakulty UK i Ústav formální a aplikované lingvistiky Matematicko-fyzikální fakulty.

V letošním druhém ročníku ČLO stoupily počty přihlášených z desítek na stovky. Diatka nejednou zopakoval, že by organizátoři do mezinárodního kola rádi vyslali co nejvíce českých zástupců. Protože také *Splav!* fandí všemožným jazykovým hrám, soutěžím a festivalům, rádi připomeneme, jak se do ČLO se středoškoláky zapojit: napsat přímo zástupci realizačního týmu na e-mail vjta.diatka@seznam.cz nebo se informovat na webových stránkách <http://ufal.mff.cuni.cz/clo/>. ✕

not found

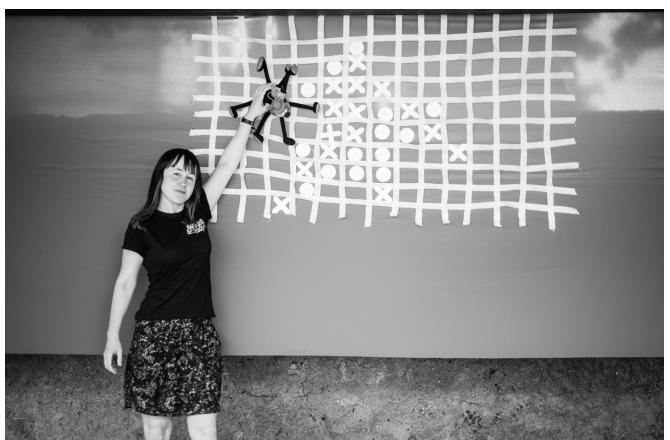
Oslavu jubilea sem tam narušoval jen moderátor, který na sebe strhával zbytečně moc pozornosti a jednou dokonce přerušil oslavence, který tak nedokončil jednu historku. Jinak se jednalo o důstojnou a slavnostní oslavu výročí důležité sobotnické figury. ✕

Výsledky turnaje

Hra ✕ Ondřej Šmejkal

Včera v brzkých odpoledních hodinách měli účastníci Šrámkovy Sobotky možnost zúčastnit se turnaje v piškvorkách, oblibené to intelektuální kratochvíli Jaroslava Haška. Sešlo se celkem osm zájemců, což bylo pro sestavení turnajového pavouka ideální. Diváci měli možnost zhlédnout partie vyrovnané i jednoznačné, bleskurychlé i dlouze promýšlené, výhry křížků i koleček. Ve finále zvítězila a věcnou cenu si odnesla Silvie Mitlenerová. Jaroslav Hašek by na ni byl jistě pyšný!

Silvie a její zasloužená odměna

Záznam finálové partie je vyvěšen na zahradě Šrámkova domu. Zájemci o detailní průběhy čtvrt- a semifinálových utkání se mohou dostavit do redakce *Splavu*, kde dostanou archy k nahlédnutí.

Jménem ČSHP děkujeme všem účastníkům a gratulujeme výherkyni! ✕

někdo, kdo bude mít čas tě instruovat. A jednoho dne... [...] Jednoho dne se někdo ozére nebo bude nemocný nebo dojde k nějaké významné události, když nebude zrovna nikdo po ruce, a oni tam pošlou tebe a ty o tom napíšeš, protože tou dobou, jestli budeš chytrý, už budeš vědět, jak se to dělá. A až se příštího dne probudíš, zjistíš, že najali jiného poslíčka a že z tebe je zčistajasna reportér. A když už z tebe bude jednou reportér, nic ti nebude stát v cestě – můžeš přecházet z jednoho města do druhého, od jedných novin k druhým, a pořád se při tom učit. A když budeš mít hlavu otevřenou, sotvaže ti přestane dělat starosti denní obživa a budeš mít normální chlapské zaměstnání, začneš růst. Budeš studovat časopisy a zkusiš psát články a povídky. Budeš číst všechno, co ti přijde do ruky, a budeš se snažit zjistit, jak to dělají nejlepší fachmani. A jednoho dne, až už toho budeš znát dost a dostaneš i rozdáš v životě nějakou tu ránu, posadíš se ke stolu a napíšeš knihu, a najednou se tvoje fotografie octne na nějakém přebalu, a jestli mě do té doby neoddělá whisky, budu na tebe strašně pyšný. Začínám být trochu nadraný a chce se mi spát. [...]

Ale ještě něco. V téhle branži je třeba dodržovat několik pravidel.

Nepiš nikdy o něčem, o čem nic nevíš. Začni psát teprve tehdy, když je ti všechno jasné a víš, co chceš psát. Neposlouchej nic, co se takzvaně důvěrně povídá, to jenom člověka mate. Hlídej si svoje prameny. Od nikoho neber žádné laciné malé dárfky. Spousta lidí si myslí, že si mohou žurnalistu kupit za flašku špatné whisky. Moc nepij a nikomu nelez do zadku, i kdyby ho měl nevímjak velký. To je tak asi všechno. Pravopis už znás.“ Robert Ruark: *Medojedky*. Z anglického originálu *The Honey Badger*, vydaného nakladatelstvím Hamish Hamilton (London 1965), přeložil Miroslav Jindra. Citováno dle 3. vydání, vydal Odeon, nakladatelství krásné literatury a umění, n. p., Praha 1990. Odpovědný redaktor Jiří Josek. ✗

Máme rádi svého Fetterse!

Recenze ✗ Vojtěch Diatka

Předevčírem v jednu hodinu jsme se sešli na Šolcárnu k oslavě životního jubilea místní celebrity – Aleše Fetterse. Literární historik a profesor Fettters slavil osmdesátiny. Z jednotlivých proslovů jsme se mohli dozvědět, že bez pana profesora se celý festival těžko zahajuje a ještě hůře končí a že si jej místní váží natolik, že dostal Cenu města Sobotky za zásluhy. Nešlo nezmínit dnes již legendární pád z ořechu, který byl doporučen jako životabudič, neboť Fetttersovi očividně spíše prospěl než uškodil. Pro nás, kteří pana profesora tolik neznáme, byly příjemně překvapující vzpomínky na období, kdy mu nebylo dovoleno publikovat a kdy dokonce nemohl učit. Důvodem podle všeho bylo, že říkal, co si opravdu myslí. Když nejmenovaný ideolog komunistické strany nechal z pochybných důvodů osekat Šrámkovou sochu, Fettters neváhal a ozval se s otázkou, jak může někdo takový dělat ideologa.

Fettters se ze začátku schovával za osudový strom. Když se objevil, překvapil přítomné padnoucím motýlkem a potvrdil tak přízvisko jednoho gratulantu – šarmantní profesor. Bylo vidět, že ho celá ceremonie dojala, což mu však nebránilo přidávat k dobru vtipné historky. Celá ceremonie byla prokládána českými lidovými písničkami a jednou parafrází Mácha proslulé básně. Dovolím si ocitovat jeden verš za všechny: „Alešův zval ku setkání hlas“.

Kočky, auta i OCD

Recenze ✗ Lucie Frantíková

Kdo mohl, usadil se na trojici laviček v zahradě Šolcova statku, a ti, na které nezbylo místo, se uvelebili v trávě. Vernisáž výstavy *Nezbedná grafika – humor v exlibris* probíhala v uvolněné a poklidné atmosféře. Ivan Kozel na úvod představil Jiřího Hlobila, který výstavu otevřel krátkou přednáškou.

Ivan Kozel

Hlobil svůj projev několikrát přerušil lidovou písni, při níž se k němu přidala většina účastníků. To sympatickému odpoledni ještě přidalo na půvabu. Při poslední písni začala jedna z přítomných předcičovat taneční sestavu. Ostatní se k ní spontánně přidali.

Vystavená exlibris pocházejí ze sbírky Zdeňka Řeháka, dlouholetého sběratele tohoto drobného výtvarného umění. Jejich autorům Aleně Nové, Jiřímu Slívovi, Stanislavu Novotnému a dalším nebyly odstup a nadsázka cizí, což jejich díla činí sympatickými (jedno exlibris například znázorňuje noční oblohu, kde jsou hvězdy vyrovnaný v úhledných rádcích). Grafiky jsou většinou rozverné, občas sklouznou do lehkého erotična. Ani jednou ale nepůsobí nevkusně.

Výstava potrvá do 26. července tohoto roku, tak se stavte, až půjdete kolem. ✗

Na minutku s Rathouskou, Pinocchiem i Hamletem

Recenze ✗ Eva Ullrichová

Rozhlas pravidelně neposlouchám, jen si občas naladím Vltavu. O projektu Minutové hry už nějakou dobu vím, ale nakonec jsem si na něj ani tu minutu nenašla; vstupovala jsem tedy včera do domu s pečovatelskou službou bez jakýchkoli předchozích znalostí.

Minutové hry opravdu spojuje především krátký časový rozsah (jedna až dvě minuty), a jak uvedla jejich dramaturgyně Kateřina Rathouská, projekt nevyhledává formát divadelní hry, ale jen hry – a hraní, hrátek. Minutovky zahrnují nepřeberné množství témat i formátů: útržky dialogů, anekdoty, ale také parodie a koláže literárních děl nebo nahrávky s důrazem na zvukový experiment – ars acustica.

Hry měly nejčastěji za námět životní stereotypy: manželské šarvátky, neshody s autonavigací, setkání v tramvaji; mnohdy ironizované, vyhnанé do extrému („Fakt ti to chutnalo?“ „No jasně.“ „Když já nevím, jestli ti to chutnalo. Ty nikdy nic neřekneš.“ [...] „Bylo to výborný.“ [...] „Vopravdu se do toho nemusíš nutit...“). Od BarCampu se na Sobotce mluví o mladé „klipové“ generaci. Minutovky tuto myšlenku zcela naplní – udrží si posluchačovu pozornost, umožňují zaostřit na malé výsekky a detaily, dát je do správných (často

groteskních) souvislostí a zastavit se nad nimi. Hry mi trochu připomněly facebookovou stránku Odposlechnuto v Praze – perličky, úsměvné momenty, střípky. Občas se vyskytla ještě originálnější zpracování: filosofické zastavení, koláž reklamních sloganů a jiné vtipy („Miluju tě a budu s tebou už napořád. [...] Jsem přece tvoje rakovina“). Krátkému formátu velmi sluší výrazná pointa; vřele vám doporučuji hru *Slepice*, která je jedním z nejlepších příkladů. Montáž *Hamlet a Pinocchio* neotřele propojuje hlasy Václava Kaňkovského a Borise Rösnera ze dvou archivních rozhlasových nahrávek, v jiné z her si zase babička Boženy Němcové natluče nos a rozčiluje se: „Baruno, neser.“

Prakticky každá z minutových her vycházela z jednoho nosného nápadu. Vyskytly se nahrávky břitké, pohotové a trefné, ale dost často i hlopousti přitažené za vlasy (dva houbaři a bedla, která je bodlá), nehluboké útržky bez jasného sdělení nebo prvoplánové kopírování reality bez přidané hodnoty. Výborné i méně dobré příběhy spojoval velmi podařený hudební doprovod, který v nich také dostał podstatný prostor. Idea Minutových her se mi velmi líbí. Duchaplnosti skvěle, ostře vyniknou, a pokud budete mít zrovna smůlu na něco naprostě pitomého, tu chvilku se to dá přežít – minuta stupidity vás nerozčílí takřka jako večer ztracený u nevydařeného dramatu.

Hry přehrávané včera odpoledne účastníkům Šrámkovy Sobotky byly obvykle dynamické a hutné, jejich nahromadění se naopak ukázalo jako obtížně stravitelné: téměř není možné věnovat dostatečnou pozornost třiceti ostrým pointám a zábleskům střídajícím se v minutovém sledu (navíc s různou hlasitostí a bohužel bez krátkých předělů, které by posuchače informovaly o názvu a autorovi přehrávané hry). Vhodnější tedy možná bylo navštívit včerejší přehrávání několikrát a na kratší dobu – anebo samozřejmě průběžně poslouchat minutovky ve vysílání Českého rozhlasu. Ukázalo se, že mnoho členek sdružení EXOD tak pravidelně činí a celý koncept dobře zná. Pro ty ostatní: všechny hry jsou dostupné na www.rozhlas.cz/minutovehry.

Diskuse, moderované Jakubem „Beatmanem“ Kamberským, se zúčastnili dramaturgové Kateřina Rathouská (vedoucí celého projektu) a Hynek Pekárek, režisér Aleš Vrzák a scénárista Petr Hudský. Řec příšla nejen na vznik projektu a jeho fungování na stanicích Českého rozhlasu. Hynek Pekárek potvrdil, že nevidí žádný střet mezi minutovkami a standardními rozhlasovými hrami, spíše jde o oživení jinak příliš „akademické“ Vltavy. Aleš Vrzák by je rád slyšel co nejčastěji i na Radiožurnálu, aby přitáhly pozornost posuchačů k rozhlasovým hrám (a k Vltavě). Minutové hry píší autoři od 10 do 95 let, nejsou to jen osobnosti jako Dora Viceníková nebo Jindřich Šídlo, ale i běžní posuchači. I vy můžete napsat krátký scénář a zaslát ho do rozhlasu. x

Někdy sedmnáct let, někdy dvě stě padesát kilometrů

Recenze x Vít Prokopius

Uprostřed včerejšího odpoledne, za největšího dusna, které dávalo tušit příchod soboteckého Deště s blesky 2013 lépe než předpovědní model Medard, se na závěr prvního dne konání textové dílny konal krátký recitál zasloužilého českého písničkáře Slávka Janouška. Na dětském hřišti za sokolovnou, kde předtím probíhala samotná dílna a kam se program pro dočasnou přízeň počasí přesunul, se sešla dvacítka diváků, umělec si odskočil pro kytaru, naladil a pustil se do hraní.

Sám Janoušek na úvod pojmenoval určitou nejistotu, co vlastně od tohoto pořadu čekat – přišli jsme na koncert (dle programu „unplugged“ a „recitál“), nebo si spíš chceme poslechnout něco o psaní písňových textů? Rozhodl se to vyřešit tak, že

Je to tak strašná práce, že bych ji nikomu jinému nepřál, ale myslím si, že bys to mohl vzít na tak dlouho, jak ti to bude užitečné. Budeš mít na starosti zpravodajství – veškeré – budeš psát povídky – všechny – budeš zajišťovat inzeraci a pravděpodobně i shánět subskribenty. Ketchum nemá o novinářině ani tušení a ani se o to nezajímá. Nechá ti volnou ruku, pokud svaříš týdně jedno číslo a neroházíš si to s žádným inzerentem a nenapíšeš úvodník, kde bys vynášel autobusáky na úkor zelezničářů.

Ale budeš se učit. Neexistuje lepší všeestranná praxe, než jakou můžeš získat u provinciálního týdeníku. Naučíš se všechno, o odlévání matric i o syndikalizovaných úvodních. Naučíš se žurnalisticky zpracovat každou událost, která se na takovém malém městě stane, a věř mi, na malém městě se toho děje stejně tolik jako ve velkém. Budeš psát texty k obrázkům a budeš pracovat s litografy a sazeči a stereotypéry, budeš psát o výletech nedělní školy i o vraždách, o znásilněních, o lynčování, o loupežích i o svatbách. Ale naučíš se toho mnohem více, než napíšeš. Budeš muset utulávat potraty a ignorovat případy, kdy se děťátko narodí moc brzy po svatbě. Budeš psát o požárech – krucinál, budeš pravděpodobně členem dobrovolného požárnického sboru – a budeš dokonce muset chodit do kostela, i když třeba jenom proto, abys viděl, jak se pokrytečtí pancharti, kteří celý dlouhý týden jenom kradou, rozpínají ženským podvazky, chlastají a sprostě pomlouvají své sousedy, dovedou sedmého dne tvářit zbožně.“

„Znám takové z domova,“ řekl Alec. „Ale moc ne. Většinou jsem se toulal po lesích se psem.“

„No, je maloměsto a maloměsto,“ řekl Pirát Henry. „Například v tom kraji, odkud pochází Fran, tam totík koncentrované lumpárny není.“

„Většinou lidé, kteří ještě tančí čtverylku, opilí Indiáni a letňáci,“ usmívala se Fran. „Někteří moji příbuzní to dovedou pěkně rozplátit, když na pár dní ztratí zábrany a vyrazí si z kopýtku. Ale náš největší hrách je, že vyrábíme domácí whisky, pijeme ji a občas po sobě střílíme z flobertky.“

„Tohle Center City,“ pokračoval starý pán, „to je taková malá Sodoma, jakási ukázka zkonzentrovaného malorážního zla. Moc tam toho není, pár broskvoní mezi písečnými kopečky a železnice, která prochází městečkem, ale pár mocných žabáků to tam má všechno v rukou, továrnou na coca-colu počínaje a železničními dílnami konče, a když zapráskají bičem, všichni skáčou. Vybirají policejního šéfa a volí šerifa a rozhodují o tom, kdo sedí v městské radě. Stanoví daně a určují, kolik se bude platit za elektřinu. V Center City poznáš velmi dobře, jaký jsou lidé gauneři, synku, a to se ti v tvém povolání bude výborně hodit.“

Až to už nebudeš moci vydržet, navrhují ti, abys tam toho nechal a vydal se do nějakého velkého města. New York by pro tebe byl hned na počátku trochu velké sousto, ale ve Washingtonu vychází taky moc novin. A co víc, je tam ted' spousta nových tváří, nová vláda, nový prezident, a zdá se, že se chystá i nová struktura organizace a řízení společnosti – úplně nová koncepce vedení státu, jak ji reprezentuje Nový úděl. V nejbližších letech to bude město, ve kterém bude neobyčejně zajímavé pracovat. Tak trochu lituju, že tam nemůžu jít sám.“ Starý pán si povzdechl a nalil si další sklenku. „Vůbec lituju, že jsem v mládí nedělal spoustu věcí jinak.“

„Těžko mohu vyjádřit, jak jsem vám vděčný za to, co pro mne děláte,“ řekl Alec. „Ale ted' mě napadá, že praxe v provinciálním týdeníku není zrovna tím nejlepším doporučením, když pak člověk hledá místo v nějakém velkoměstském deníku.“

„Najdou se způsoby,“ řekl Pirát Henry. „Způsoby a prostředky. Nějaká ta tlačenka se vždycky hodí, samozřejmě, ale já v žádném velkém městě nikoho důležitého od fochu neznám, a nějaký ten kongresman by nebyl dobrý přímluvčí. Ale u velkých novin je možnost otrockých zaměstnání, která u menších neexistují – poslíčkové, většinou to jsou mladíci s vysokoškolským diplomem v kapse, kteří roznášejí kávu a coca-colu a míchají barvu a běhají s obtahy od redaktorů do sazárny. Jestli budeš ochoten sebou trochu hodit a mít oči a uši otevřené, můžeš se toho hodně naučit. Vždycky se najde

razit. Představení chyběla linie a posun – přesně jako v životě jeho protagonistů.

Nejsem ani literární vědec, přesto soudím, že poezie posledních dvou set let zachycuje mladé lidi nejen jako přerostlé děti v mamahotelu, ale i jako silné, soběstačné osobnosti. Pokud si toho dramaturg představení nevšiml, projevil přesně onu polovičatost, o které se jedna z recitovaných básní zmiňuje. A vytvořil představení, u něhož se lze zasmát, stejně tak ho ale lze odchodem ze sálu vypnout, zapomenout na něj a za rok reprízovat. Se stejným účinkem. ✗

Anita Krausová

Konečně se na ŠS vrátila poezie

Od čtenářů ✗ Ivan Kozel a ostatní Zdělanci

Bývalo zvykem, že na festivalu českého jazyka a literatury žila ŠS vždy poezíí. V posledních letech se občas vytrácela. Vrátila se včera večer v divadelní inscenaci z textů českých a světových básníků v režii Anity Krausové a za vynikající interpretace mladých a nadšených umělců. Zazněly verše moderních básníků. Uvedení básníci vždycky odráželi náladu své doby. Prostě jsme byli svědky návratu poezie.

Děkujeme za mimořádný zážitek. ✗

Klasik o maloměstech a lokální novinařině

Citáty slavných ✗ vyčetl JVjr.

„Mám styky skoro u všech novin v Severní Karolíně a ve Virginii. Většina mých absolventů je pro ty plátky jako stvořená. Ale s tebou mám jiné plány. Vím o jedné bordelářské práci v jednom malém bordelářském železničním městečku, jménem se Center City, v Piedmontu, u jednoho malého venkovského neméně bordelářského týdeníku. Patří jednomu prolhanému šilhavému roštákovi jménem Roy Ketchum. Moc se nemyje a nosí jednu košili celý týden a na dálku smrdí. Pro dolar by uškrtil vlastní mámu a je to takový sprosták, že u něho nikdo nevydrží dýl jak půl roku, a platí tak málo, že by o to nestál ani negr, natož běloch. Můžu ti slíbit dvanáct, možná patnáct dolarů týdně, ale ani o chlup víc. [...]“

vždy vyprávěl o genezi nějaké své písni, kterou nám potom zahrál. Myslím, že se tím velmi dobře trefil do očekávání publiku, a pětasedmdesátiminutové pásmo se neslo v příjemném přátelském duchu.

Dozvěděli jsme se například, že zatímco píšeň o otcích (biologických, symbolických – tím je Janouškovi Bob Dylan, ktereemu byl takovým guru Woody Guthrie, a Janoušek je prý dnes v tomto smyslu sám otcem některým mladým písničkářům – a tom jednom nad námi všemi) vznikala postupně během sedmnácti let, píšeň k osmdesátým narozeninám své matky zvládl Janoušek složit v autě během dvěstěpadesátikilometrové cesty na oslavu. Vyprávění bylo vtipné, přestože vypravěč v některých příbězích trochu sešel z cesty a celé pásmo tak zabralo déle, než bylo nezbytně nutné; na druhou stranu se Janouškovi na rozdíl od Vladimíra Mišíka na předvčerejším koncertě nestávalo, že by chyběla pointa. A bylo to vyprávění zároveň nenuceným způsobem poučné – proces hledání inspirace zná každý, kdo se aspoň občas věnuje nějaké kreativní činnosti.

Slávek Janoušek

Má druhá drobná výtka se týká toho, že ve vyprávění zbytečně často padala jména slavnějších Janouškových přátel, což se týká například historie dětského alba plánovaného ve spolupráci s Jarkem Nohavicou a Karlem Plíhalem. Z projektu nakonec vzešlo veleúspěšné sólové album Nohavicovo, *Tři čuníci* (1994), zatímco fanoušci Slávka Janouška museli čekat až do narození a dětství jeho dnes čtyřleté dcerky – album *Dušičky* (2011). Naopak musím ocenit, že jednotlivé písni a příběhy s nimi spojené na sebe příjemně navazovaly, přestože se podle všeho jednalo o pásmo z větší části improvizované (pokud tomu tak není a jednalo se o předem promyšlenou a nazkoušenou dramaturgií, gratuloji autorovi k dokonale zahrané bezprostřednosti).

Janouškův folk a tento typ pořadu možná nejsou pro každého, ale podle potlesku a úsměvů na tvářích diváků soudím, že jsem zdaleka nebyl jediný, kdo si včerejší pásmo užil. Rovněž se zdálo, že navštívit jeho dílnu je skvělý nápad pro každého, kdo má textařské ambice – možnost budeme mít opět zítra od jedné (v sokolovně nebo vedle ní, podle počasí). A rozhodně přijďte na večerní koncert, na kterém se kromě samotného Janouška představí účastníci jednak textařské dílny sobotecké, jednak i jeho textařské dílny průběžně probíhající, již od roku 2004 prošlo přes 400 autorů. ✗

Snídaně o půlnoci

Reportáž × Markéta Bábková

Poprvé jsem ho spatřila, když v průběhu Mišíkova koncertu nedbale frajerským krokem cowboye vstoupil na zahradu Šrámkova domu. Černý klobouk, jemně pruhované sáčko, přiléhavé vínové kalhoty a knihu v kapse (určitě svou).

Hned mi došlo, že je to ON.

Louise Armanda předchází jeho pověst. Bylo mi řečeno, že je to nafoukané k...t a že dorazil v patřičně slusivém oblečku. Jenže pak mi koupil tři panáky tchůzemááku, byl vtipný a zjistila jsem, že v kapse nenosí svoje knížky, ale Millerův *Obratník Raka*, tak mi příšlo, že je docela oukej.

Na úvodu čtení položil hlas do hlubokého chraplavého rejstříku a pak už se australskou angličtinou zakousl do textu svého topolovsko-kratochvílovského (ne-li v symbolice, pak přinejmenším co do množství krve a tělesnosti vůbec) románu noir. České znění místo překladatele Davida Vichnara četla anglistka z Filozofické fakulty Univerzity Karlovy Olga Pejková.

Diskuse následovala již neoficiálně.

Armand vybral retrospektivní pasáž klíčovou pro celý příběh – ovocný sad, popadané švestky a bílé prostěradlo v koruně stromů, kde se houpou maminčiny nohy. Odchod do města, otcovo týrání, návrat k lásce z dětství s německým původem a německým jménem Regen (děšť), skrývající v očích něco smutného, a zakázané milování na vrakovišti, kterým se smyla chut a pach krve z práce na jatkách a v dědově řeznictví.

Když vezmete čerstvé vydání *Snídaně o půlnoci* z nakladatelství Argo do ruky, začnou se před vámi v pravidelných intervalech odvijet „současný“ příběh i návrat do doby „před“ a pochopíte, proč je na přebalu knihy rusovlasá zelenoočka zpodobněna hlavou dolů, ve vlasech má vodní květy a u úst bublinky.

Cizojazyčné čtení mělo na Sobotce letos premiéru a navzdory skepsi oponentů téhle novinky to vůbec nevypadá, že by neměla ohlas. Délku čtení, výběr pasáže i několikeré vyštířidání originálu a českého překladu autor zvládl dobře, takže to byla příjemná změna. Většina mladších ročníků s originálem problém obecně nemá (i když Armandův projev není zrovna nejartikulovanější angličtina, jakou si lze představit), svět překladové literatury tvoří koneckonců v Česku skoro poloviční podíl celkové knižní produkce a právě letos vypsali organizátorky Sobotky novou překladatelskou dílnu s lektorkou Lucií Mikolajkovou, takže kdy jindy začít než teď. Nějaké ty anglické diphongy se na zahradě Šrámkova domu ozývaly už od úterka – třeba to je začátek mezinárodnějšího charakteru souběckého literárního týdne. ×

Poetická televize

Recenze × Káta Špičáková

Jsme mladí, rozháraní, máme předmanželský sex, mělké vztahy, opijíme se, zvrácíme, fotíme se u toho – a nechceme na tom nic měnit. Takové bylo vyznění divadelní inscenace *Zrovna včera, zrovna teď a až zezjtra*.

Tak určitě. Přiznávám se: takhle plochý, nezajímavý život vedu i já a nejsem ve své generaci jediná. Od divadelního představení jsem čekala víc než jen to, že mi známé pravdy podají verše rozervaných básníků. Nejsem teatrolog, myslím ale, že smyslem divadla je ukazovat život v jeho autentické podobě, jít na dřeň a znovuzrodit diváka v katarzi. Na rozdíl od televize, která život „prožene Instagramem“, trochu ho načechrá a diváka uklidní. Funkcí televize je „poskytnout ontologické bezpečí“, jak říká dr. Volek, a ukázat svět „jako ze života“.

Vertikální poezie

Všimnout si motivů mládí, neukotvenosti a osamění v básních padesát i sto padesát let starých je výborný nápad. Aranžmá scény, kostýmy, herecké výkony, to vše bylo ve včerejší inscenaci zdařilé. Vystupující – zejména dlouhovlasá, dlouhonohá Jana Kozubková s kytarou – nabídli silné momenty, když se na ztemnělém jevišti zpovídali ze svých obav a strachů. Bezzárostné verše se střídaly s těmi vypjatějšími a básně prokládaly vcelku civilní scény ze života mládeže. Oceňuji též fór, kdy herci při čtení článku o peripetiích s uložením ostatků Filipa Topola mlsali rakvičku, nebo překlady anglicky zpívaných hitů.

Potud všechno dobré. Kolegyně Mitlenerová v souvislosti s nedělní Improligou napsala, že „ručkovala na laně nad propastí trapnosti“. Obávám se, že vinou dramaturga a režisérek se včerejší představení na takovém laně oběsilo.

Nikam totiž nesměřovalo. Namísto sondy do duše dnešní generace nám dramaturg nabídl povrchní skicu, pář tezí a pocit, že „to je život“. Postmoderní plkání o postmoderném plkání zkrátka nepřišlo se závěrem, od něhož by se divák mohl od-